

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI STOWARZYSZENIA FEDERACJA ZIELONYCH „GAJA” W 2023 ROKU

Nazwa, adres, dane dotyczące członków zarządu i celów statutowych organizacji:

Federacja Zielonych „GAJA” ul. Konstytucji 3 Maja 30/2, 72-100 Goleniów, Nr KRS 0000200941
Data wpisu do Rejestru Stowarzyszeń: 03.11.1993 rok. www.gajanet.pl

Zarząd organizacji:

Prezes: dr inż. Jakub Skorupski

Wiceprezes: Aneta Kozłowska

Sekretarz: Mariusz Turbo

Komisja Rewizyjna:

Magdalena Szenejko

Paweł Stańczak

Anna Małysza

Główne cele działania organizacji:

- ochrona przyrody i ochrona środowiska,
- działania na rzecz rozwoju, podnoszenia świadomości społecznej i promocji przyjaznych środowisku postaw społecznych (m.in. zrównoważonego rozwoju, neutralności klimatycznej, zrównoważonej konsumpcji, zdrowego stylu życia, sprawiedliwego handlu, prosumeryzmu energetycznego, zrównoważonego rolnictwa i rybołówstwa oraz zrównoważonej turystyki),
- ochrona praw zwierząt,
- ochrona dziedzictwa kulturowego na obszarach przyrodniczo cennych,
- wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego,
- inicjowanie, popieranie i uczestniczenie w badaniach naukowych zmierzających do poprawy stanu środowiska naturalnego,
- promocja i organizacja wolontariatu,
- współudział w kształtowaniu i realizacji polityki ochrony przyrody i ochrony środowiska Polski i Unii Europejskiej.

Zasady, formy i zakres działalności statutowej:

Federacja realizuje swoje cele poprzez prowadzenie działalności nieodpłatnej i odpłatnej, w szczególności poprzez:

- realizacja działań biernej i czynnej ochrony przyrody,

- prowadzenie i wspieranie działalności informacyjnej, internetowej, wydawniczej, promocyjnej, medialnej i organizacyjnej,
- prowadzenie działalności doradczej, strażniczej i monitoringowej,
- prowadzenie działalności edukacyjnej i szkoleniowej,
- prowadzenie działalności rolniczej,
- organizowanie spotkań, seminariów i konferencji,
- inicjowanie, organizowanie i prowadzenie działalności badawczej i wdrożeniowej, rozwijanie ukierunkowanych badań naukowych,
- wykup, dzierżawę lub stosowanie innych form opieki w stosunku do obszarów przyrodniczo cennych,
- opracowywanie i wdrażanie projektów, ekspertyz, badań, prognoz i programów dotyczących realizacji celów statutowych,
- ustanawianie funduszy, nagród i stypendiów oraz dysponowanie nimi,
- uczestniczenie w postępowaniach administracyjnych, sądowych i sądowno-administracyjnych w zakresie spraw związanych z celami statutowymi,
- współpraca z organami władzy publicznej, samorządami, środkami masowego przekazu oraz podmiotami gospodarczymi, a także inicjowanie partnerstwa międzysektorowego w zakresie realizacji celów statutowych,
- współpraca z organizacjami, instytucjami i osobami w kraju i za granicą,
- aktywizacja społeczeństwa, wspieranie proekologicznych inicjatyw obywatelskich oraz promowanie i organizowanie wolontariatu działającego na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju oraz budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Dopuszcza się stosowanie innych form działalności, służących realizacji celów Federacji.

Aktywność zewnętrzna Stowarzyszenia:

- członkostwo i Zarząd European Green Belt Association e.V.,
- członkostwo w Polskiej Zielonej Sieci,
- Regionalna Rada Ochrony Przyrody przy Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie,
- Regionalna Komisja ds. Ocen Oddziaływania na Środowisko w Szczecinie,
- Zespół wspierający prace w zakresie projektowania rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa ze środków europejskich na lata 2021-2027 przy Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- Zespół Lokalnej Współpracy dot. opracowania planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 przy Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska,
- Rada Naukowa Polskiego Towarzystwa Genetyki Konserwatorskiej LUTREOLA,
- The Working Group on Invasive Alien Species (WGIAS) Komisji Europejskiej,
- The Technical Working Group (TWG) for the review of the BAT reference document for the Intensive Rearing of Poultry or Pigs (IRPP BREF) Komisji Europejskiej.

DZIAŁALNOŚĆ STOWARZYSZENIA PROWADZONA W 2023 ROKU

Projekt „ReCo – Restoring degraded eco-systems along the Green Belt to improve and enhance biodiversity and ecological connectivity” („ReCo – Przywracanie zdegradowanych ekosystemów wzdłuż Zielonego Pasa w celu poprawy i wzmocnienia bioróżnorodności i łączności ekologicznej”)

Cel projektu:

Celem projektu jest opracowanie międzynarodowych rozwiązań poprawiających ochronę gatunków i wspomagających zachowanie siedlisk wzdłuż tzw. Europejskiego Zielonego Pasa (www.europeangreenbelt.org) – ogólnoeuropejskiej, unikalnej sieci cennych siedlisk przyrodniczych i obszarów chronionych, tworzących centralny element transeuropejskiej sieci zielonej infrastruktury (Trans-European Green Infrastructure, TEN-G). Wypracowane rozwiązania wykorzystują innowacyjne systemy geoinformacji (dane satelitarne) i przetwarzania danych w planowaniu ochrony przyrody.

Działania:

1. Promowanie różnorodności biologicznej i wzajemnych powiązań cennych obszarów, takich jak siedliska NATURA 2000 wzdłuż Europejskiego Zielonego Pasa Europy Środkowo-Wschodniej, poprzez opracowanie ponadnarodowej strategii restytucji ekologicznej opartej na analizie GIS w wytypowanych tzw. hot-spot'ach przyrodniczych.
2. Poprawa stanu ekologicznego wytypowanych cennych siedlisk i gatunków, ze szczególnym uwzględnieniem wzajemnych powiązań poprzez testowanie innowacyjnych pilotażowych działań renaturyzacyjnych oraz opracowanie transnarodowych przewodników dla praktyków ochrony przyrody.
3. Wzmocnienie transnarodowej koordynacji ochrony przyrody i różnorodności biologicznej oraz długoterminowej współpracy w ramach inicjatywy współpracy wielostronnej środkowo-europejskiej sekcji Europejskiego Zielonego Pasa poprzez lokalne plany aktywizujące społeczności lokalne oraz ukierunkowane zaangażowanie interesariuszy.

Czas realizacji: 03.2023-02.2026.

Zasięg: Polska, Austria, Niemcy, Czechy, Słowenia, Włochy.

WWW: <https://gajonet.pl/projekty/reco-restoring-degraded-eco-systems-along-the-green-belt-to-improve-and-enhance-biodiversity-and-ecological-connectivity-reco-przywracanie-zdegradowanych-ekosystemow-wzdłuż-zielon/>

Finansowanie: Programu Współpracy Interreg Europa Centralna 2021-2027 ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, wsparcie finansowe Baltic Sea Conservation Foundation oraz środki własne stowarzyszenia Federacji Zielonych „GAJA”.

Projekt „Ochrony norki europejskiej (*Mustela lutreola* L., 1761) w Polsce”

Cel projektu:

- Opracowanie spójnego i kompleksowego planu ochrony norki europejskiej (*Mustela lutreola* L., 1761), umożliwiającego zachowanie puli genowej podgatunku (lub podgatunków) właściwego dla terytorium Polski.
- Stworzenie efektywnej genetycznie bazy zarodowej i restytucja gatunku w Polsce.
- Zainteresowanie opinii publicznej problemem ochrony norki europejskiej.
- Stworzenie platformy wymiany informacji na temat gatunku w skali kraju i Europy, umożliwiającej integrację i zaangażowanie w podjętą tematykę grup, mogących mieć istotny wpływ na ochronę gatunku.

Działania:

W ramach projektu planowane są następujące działania:

- Opracowanie niezbędnej dokumentacji oraz stworzenie strategii przywrócenia i ochrony gatunku.
- Monitoring populacji dziczałej norki amerykańskiej (*Mustela vison* L., 1777) w Polsce.
- Działania informacyjno-edukacyjne dla środowisk mających istotny wpływ na skuteczność zaproponowanych działań ochronnych

Czas realizacji: projekt jest działaniem długoterminowym.

WWW: <https://gajonet.pl/projekty/ochrony-norki-europejskiej-mustela-lutreola-l-1761-w-polsce-od-2008-r-dzialanie-dlugoterminowe/>

Finansowanie: środki własne.

Projekt: „Monitoring funkcjonowania ferm wielkoprzemysłowych w Polsce”

Cel projektu:

Niniejszy projekt jest kontynuacją inicjatywy *Prawo do czystego środowiska prawem człowieka* i obejmuje działania w ramach projektu *Strengthening the execution of the environmental and agri-culture law in regards to industrial animal farming*. Projekt ma za zadanie wyeliminować szkodliwe praktyki przemysłowych ferm zwierząt w wymiarze przyrodniczym i socjoekonomicznym.

Działania:

1. Uczestnictwo w postępowaniach administracyjnych związanych z funkcjonowaniem ferm wielkoprzemysłowych. W działaniu niniejszym zwracamy szczególną uwagę na przestrzeganie przepisów prawa krajowego, unijnego i międzynarodowego w zakresie działalności ferm, a także monitorujemy implementację dyrektyw unijnych i Konwencji Helsińskiej w przedmiotowym zakresie do prawa polskiego.
2. Działania medialne związane z ukazywaniem wpływu sektora wielkoprzemysłowej produkcji zwierzęcej na środowisko przyrodnicze Morza Bałtyckiego.
3. Uczestnictwo w spotkaniach, konferencjach, warsztatach, seminariach związanych z wpływem rolnictwa na Bałtyk.
4. Monitoring implementacji Bałtyckiego Planu Działań oraz znowelizowanego Aneksu III do Konwencji Helsińskiej w Polsce.
5. Współpraca z HELCOM przy opracowaniu kryteriów uznawania i wykreślenia punktowych źródeł zanieczyszczeń rolniczych z listy Hot Spotów bałtyckich.
6. Promocja dobrych praktyk w sektorze wielkoprzemysłowej produkcji zwierzęcej.

Efekty:

1. Uczestnictwo w postępowaniach administracyjnych związanych z funkcjonowaniem ferm wielkoprzemysłowych w Polsce.
2. Uczestnictwo w konferencjach, seminariach i spotkaniach międzynarodowych.
3. Monitoring szczególnie trudnej i precedensowej sytuacji, jaka zaistniała w związku z oczywistym dysonansem między podpisaną (9 kwietnia 1992 r.) i ratyfikowaną (24 czerwca 1999 r.; wejście w życie – 5 lutego 2000 r.) przez stronę polską Konwencją o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego z 1992 r. a obowiązującym w Polsce stanem prawnym (brak implementacji nadmienionego dokumentu).
4. Współpraca z HELCOM w zakresie ustanowienia kryteriów ogłaszania i odwoływania Hot Spotów rolniczych ze źródeł punktowych.
5. Wyjazdy terenowe i przegląd najnowszej literatury w celu poszukiwania dobrych praktyk na fermach wielkoprzemysłowych.

Czas realizacji: Projekt jest zadaniem długoterminowym.

Zasięg: międzynarodowy.

WWW: <https://gajonet.pl/projekty/monitoring-funkcjonowania-ferm-wielkoprzemyslowych-w-polsce-2008-2012/>

Finansowanie: środki własne.

Projekt „Polska łąka”

Cel projektu: ochrona gruntów cennych przyrodniczo przed nadmierną sukcesją oraz rewitalizacja zaniedbanych łąk.

Od 2010 roku realizowany był program rolnośrodowiskowy obejmujący następujące pakiety:

1. Rolnictwo ekologiczne wariant trwałe użytki zielone
2. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000, warianty: ochrona siedlisk lęgowych ptaków, szuwały wielkoturzycowe oraz murawy ciepłolubne.

W 2015 po zakończeniu 5 – letniego okresu zobowiązania, przystąpiono do nowego programu rolnośrodowiskowo-klimatycznego z następującymi pakietami:

1. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000, warianty: zalewowe łąki selernicowe i słonorośla, murawy, półnaturalne łąki świeże, ekstensywne użytkowanie na OSO.

Kolejna edycja programu rolno-środowiskowo-klimatycznego rozpoczęła się w 2020 r. z następującym pakietem:

1. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000, wariant. Półnaturalne łąki wilgotne.

Działania w ramach projektu:

Zarządzanie gospodarstwem rolnym, dzierżawionym od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, położonym w gminie Goleniów obręb Święta, polegające na:

- corocznym sporządzaniu deklaracji podatkowych na podatek rolny,
- przygotowywaniu wniosków o płatności,
- śledzeniu wszelkich zmian w przepisach prawnych, mających wpływ na gospodarowanie zgodnie z zasadami ochrony przyrody oraz możliwości uzyskiwania dopłat,
- organizowaniu i nadzorowaniu prac polowych,

Efekty:

Najważniejszym uzyskanym efektem jest odtworzenia i utrzymywanie ok. 70 ha zdegradowanych trwałych użytków zielonych. Działanie to umożliwi powstrzymanie nadmiernej sukcesji roślinności niepożądanego oraz, ze względu na opóźniony termin koszenia, ochronę gatunków cennych przyrodniczo, związanych z otwartymi ekosystemami łąkowymi. Dzięki corocznemu koszeniu zaniedbane łąki zostaną odtworzone, a to z kolei pozwoli na podniesienie poziomu bioróżnorodności.

Kolejnym efektem prowadzenia działalności rolniczej jest możliwość ubiegania się o unijne dopłaty do gruntów rolnych.

Termin: projekt jest zadaniem długoterminowym.

WWW: <https://gajonet.pl/projekty/polska-laka/>

Finansowanie: środki własne stowarzyszenia Federacja Zielonych „GAJA”.